

HUR BLIR VI VINNARE PÅ SPELPLAN EUROPA?

Europa blir en allt viktigare arena för FoU. EUs sjunde ramprogram har snart avverkat sitt första år och lockar med över 400 miljarder kronor i projektpengar.

– För att stärka Europas konkurrenskraft behövs mer samarbete mellan akademi och näringsliv. Det är just vad ramprogrammet uppmanar till, sa VINNOVAs GD Per Eriksson när han välkomnade till konferensen Spelplan Europa.

Han hoppades att dagen skulle visa på vad som händer i ramprogrammet, och hur små och stora företag respektive universitet kan delta och påverka spelplanen för att få ut så mycket som möjligt.

En intressant nyhet för Sverige är det nya europeiska forskningsrådet som ska investera i grundforskning av hög kvalitet. En annan aktör är Europeiska Investeringsbanken som lanserar ett nytt program för lån till högriskprojekt.

– Alla delar finns på spelplanen, nu

gäller det att engagera sig för att lyckas. Här har stödfunktionerna för deltagare en viktig roll, såväl på nationell och regional nivå som inom olika branscher.

Per Eriksson lyfte fram skogssektorn som en bransch som arbetat effektivt för att utveckla sitt deltagande på den europeiska arenan.

– Jag hoppas att fler följer efter – vi ska inte vara svansen, svenska deltagare ska vara huvudet och leda det europeiska FoU-samarbetet.

NU ÄR SJUNDE RAMPROGRAMMET IGÅNG!

Ramprogrammen är en lönsam satsning. Utvärderingar visar att varje investerad euro ger flera gånger tillbaka till den europeiska ekonomin. Dessutom blir deltagande företag mer

konkurrenskraftiga. Det berättade Christos Angelopoulos från DG Research inom EU-kommissionen.

Utifrån den bakgrunden presenterade han det nya sjunde ramprogrammet,

som pågår 2007–2013 och består av fyra delar – Cooperation som rymmer de traditionella FoU-samarbetena inom olika teman, Ideas med det nya europeiska forskningsrådet, People som främjar rörligheten för forskare och Capacities där forskningsinfrastruktur får stöd.

I början har programmet en årlig budget på ca 50 miljarder kronor. Under 2007 har nära 60 utlysningar gjorts och 7 000 granskare har bedömt 26 000 ansökningar. De första projekten är precis på väg att komma igång.

Många klagar dock på att det är krångligt att delta. Christos Angelopoulos förklarade att kommissionen arbetat på att göra ramprogrammet enklare och mer användarvänligt. En nyhet är en databas där uppgifter om sökande lagras för att de bara ska behöva skickas in en gång.

– Vi har också en ny central webbsajt för alla frågor om ramprogrammet. Där ska vi ge snabba svar för att så många som möjligt ska kunna delta och bidra till det europeiska forskningsarbetet.

SATSNING SKA GE EUROPAMÄSTARE

En nyhet inom det sjunde ramprogrammet är det europeiska forskningsrådet, ERC. Det ska finansiera forskning av högsta klass. Gianpietro Van De Goor som arbetar på rådet liknande satsningen vid fotbollens Champions League – ERC ska vaska fram de bästa forskarna i Europa.

– Urvalet sker enbart på vetenskaplig grund, det finns inget krav på samarbeten med andra forskare och inga tematiska områden att inrätta sig efter.

ERC fördelar i snitt tio miljarder kronor årligen, med målet att hålla kvar de bästa förmågorna i Europa och även locka hit forskare från övriga världen. Det finns dels stöd till yngre forskare, dels ett mer omfattande till etablerade forskningsledare. Förutom att hålla absolut högsta kvalitet ska forskarnas arbete även vara nyskapande.

– Vi söker inte ”mer av samma”, utan vill hitta personer som går nya vägar och kan ge vetenskapliga genombrott.

Gianpietro Van De Goor förklarar att intresset under ERCs första år var

enormt. En utlysning för yngre forskare gav hela 10 000 ansökningar, som nu har granskats genom peer-review. Endast 250 personer får pengar vilket säger en hel del om konkurrensen. Av dessa är knappt 20 från Sverige, ett lite dåligt utbyte enligt

flera kommentarer under konferensen.

För att nu locka fram de bästa forskarna har ERC utbildat de nationella kontaktpunkterna för att de ska kunna vägleda intresserade. I Sverige har Vetenskapsrådet den rollen.

SMARTA LÅN FÖR HÖGRISKPROJEKT OCH INNOVATIONER

Europeiska Investeringsbanken (EIB) har till uppgift att stärka EUs konkurrenskraft. Som en del av det ger man sedan flera år lån för FoU inom företag genom programmet Innovation 2010. Det innehåller nära 500 miljarder kronor – lika mycket som sjunde ramprogrammet, förklarade Kim Kreilgaard från EIB.

– Vi har byggt upp en gedigen erfarenhet av att stödja FoU. Nu har EU-kommissionen gett oss i uppdrag att främja ännu mer innovativ FoU för att stärka Europas konkurrenskraft.

Resultatet blev Risk Sharing Fi-

nance Facility (RSFF) som ska ge lån till högriskprojekt. EIB samarbetar med ramprogrammet som lägger hälften av pengarna, vilket tillsammans ger nära 100 miljarder kronor som kan lånas ut till mängder av innovativa projekt.

– Vi ska stödja FoU brett, från grundforskning till innovationer i företag. Allt från offentliga aktörer till små eller stora företag kan delta. En spännande möjlighet är att universitet kan låna pengar, till exempel för tekniköverföring av sin forskning.

Direkt från EIB går det inte att låna till projekt för mindre än 70 miljoner

kronor, men det är möjligt via samarbeten med andra banker. Kim Kreilgaard poängterar att det inte handlar om riskkapital. EIB ger sig inte in i företag, lånet ska underlätta få olika aktörer att sätta igång och driva nya spännande projekt.

En viktig del i satsningen är att EIB har över hundra ingenjörer och forskare anställda för att bedöma och hjälpa till med affärsplaner.

– Det gör att vi på ett helt annat sätt än andra banker kan ge relevant finansiering anpassad till specifika behov hos en stor bredd av företag och andra deltagare.

SPELPLANEN FÖR SMÅFÖRETAG

Vilka möjligheter har små och medelstora företag att delta i ramprogrammet och andra riktade satsningar som nya Eurostars. Det var frågan för ett temaseminarium under dagen. Midsummer som utvecklar tunnfilmssolceller är ett exempel på att även små nystartade företag kan lyckas. Eric Jaremalm från företaget berättade hur man hade en bra idé, men ingen finansiering. En ansökan inom sjätte ramprogrammet ledde till att man blev koordinator för ett projekt.

Det gav både tillgång till kapital för att expandera och blev en kvalitetsstämpel mot andra finansiärer.

För att underlätta för småföretagen gav seminariet dock flera råd till myndigheter och EU-aktörer. Full täckning för planeringsbidrag är ett sätt att få fler att nå ända fram till en ansökan. Mindre företag behöver också hjälp med ansökan, bland annat att lära sig skryta mer. Om man lyckas är det också avgörande att få pengarna snabbare, något som är extra kritiskt för småföretag.

SVERIGE DELTAR – MEN KAN BLI BÄTTRE!

Sverige ska spela en aktiv roll i forskningsarbetet. Vi har varit framgångsrika, och ska fortsätta att vara det.

Det var regeringens syn på möjligheterna med ramprogrammen enligt Peter Honeth, statssekreterare på Utbildningsdepartementet.

En övergripande svensk synpunkt är att ramprogrammen tydligt måste satsa på kvalitet. Därför är det positivt att forskningsrådet ERC kommit igång, något som Sverige sedan länge arbetat för.

– Det gör att ramprogrammet nu innehåller både grundläggande och mer industrinära forskning. Det behövs eftersom gränsen mellan områdena blir allt suddigare, och hela bredden behövs att få fram nya innovationer.

Enligt samma linje ser Peter Honeth ett nytt European Institute of Technology och samarbetet inom Joint Technology Initiatives som lovande satsningar.

En svensk synpunkt är dock att det är viktigt att mäta effekterna av ramprogrammen. Det behövs för veta om olika satsningar gör verklig skillnad och bidrar

till tillväxten, både på nationell nivå och inom EU

När det gäller svenskt deltagande påpekade Peter Honeth att alla aktörer måste vara på tårna och följa med i vad

som händer. Satsningar från regeringen som ska underlätta för småföretag och andra aktörer att delta är på väg, bland annat i den kommande forskningspropositionen.

SVENSKT DELTAGANDE I RAMPROGRAMMEN

Sverige ökade sin andel av de totala medlen i sjätte ramprogrammet, och det var färre deltagare som istället fick mer pengar. Det berättade Erica Tenevall från VINNOVA som presenterade statistik för svenskt deltagande i tidigare ramprogram. Uppdelat

på aktörer har universitetens andel ökat, medan näringslivet deltar mindre – enligt undersökningar för att man tycker att nyttan är för liten.

– De två tematiska områden där vi är mer aktiva än andra länder är Hälsa respektive Energi, miljö och transporter.

Men vi ligger under snittet inom informationsteknik där svenska företag och forskare borde ha förutsättningar för att vara mer aktiva.

Ett sätt att mäta Sveriges deltagande är att jämföra med våra nationella investeringar i FoU. Ju större investeringar, desto högre konkurrenskraft att ta del av ramprogrammet. Erica Tenevall visade dock att Sverige tog för sig relativt lite inom sjätte ramprogrammet. Holland och Belgien var de länder som klarade sig bäst i förhållande till sina nationella satsningar.

Lennart Norgren från VINNOVA berättade också kort om den effektstudie av ramprogrammen som genomförs på uppdrag av regeringen. Tidigare studier har riktat in sig på deltagares motiv för att vara med. Genom fallstudier ska man nu istället försöka ge en bild av om, och i så fall hur, deltagandet har påverkar universitetens forskningsagenda respektive företags teknikutveckling. Resultaten ska presenteras i slutet av 2008.

VAR MED OCH PÅVERKA RAMPROGRAMMET!

En bransch eller enskilda företag och forskargrupper kan bidra till ramprogrammets inriktning, och därmed öka sina chanser att kunna delta. Men rätt tajming för inspel till EU-kommissionen är avgörande för att lyckas. Det förklarade Dan Andréé från Utbildningsdepartementet, som arbetat länge inom EU-kommission.

Han gav en orientering om vilka delar i processen som går att påverka. Hit hör det årliga Work Programme som styr ramprogrammets inriktning.

– Kommission har precis klubbat dokumentet för 2008. Där listas övergripande forskningsområden, så kallade topics. Undergrupper till dessa beskrivs på ganska detaljerad nivå, liksom förväntade

typer av projekt och vad de ska uppnå.

Ännu finns alltså fem kommande WP-dokument att påverka förklarade Dan Andréé – och den årliga budgeten ökar dessutom för varje år fram till 2013.

– Att få in forskningsområden som passar sin egen profil innebär en stor fördel. Men för att nå dit gäller det att veta när kommissionen är öppen för inspel.

Arbetet med ett nytt WP-dokument tar nära ett år, ett första utkast med övergripande topics tas fram i samråd med rådgivande expertgrupper varje vår. Det går sedan på konsultation inom kommissionen och allt fler detaljer fylls på. Under senhösten klubbas dokumentet för att börja gälla från årskiftet.

STRATEGISKT ARBETE GER RESULTAT

Den skogsbaserade industrin i Europa har lyckats få in ett fot i ramprogrammen de senaste åren. Det bygger på målmedvetet arbete och en gemensam strategi förklarade Catharina Ottestam på STFI-Packforsk. Hon är svensk kontaktperson för den teknikplattform inom skogsektorn som har en nyckelroll i arbetet.

– Avgörande är att veta vad man kan

påverka i ett WP-dokument – och när. Möjligheterna minskar under året. I början kan man föreslå helt nya topics, medan det i slutet bara går att byta ut enstaka ord.

Hon gav dock exempel på att även det senare kan få avgörande betydelse. För några år sedan lyckades man sent i processen föra in orden förnybara material i en undertext om grön industriproduktion.

– Det bidrog till två stora skogsprojekt inom området, på sammanlagt 400 miljoner kronor och med 60 partners.

I WP-dokumentet för 2008 har man lyckats få in ett topic redan från början kring nya produkter från skogsråvara, något som kommer att öppna för ännu fler stora samarbetsprojekt.

Catharina Ottestams råd till andra som vill engagera sig är att skapa ett nätverk av likasinnade, även utomlands. Att kunna koordinera sina aktiviteter så att samma information kommer till kommissionen från flera länder är en väldig styrka.

– Det är också viktigt att ha en långsiktig strategi och avdela resurser för arbetet. Och att kunna sätta in sina idéer i ett europeiskt sammanhang. Programkommittéerna som formulerar delarna i WP-dokumentet vill veta hur forskningens svarar mot olika behov i samhället.

